Рабочая программа составлена на основании образовательной программы ДНИИП им. А.А. Тахо-Годи

РАССМОТРЕНО	СОГЛАСОВАНО	УТВЕРЖДЕНО
на заседании МО	Зам.директора по УВР	Директору МБОУ «Гимназия №17»
Магомеднабиева П.М.____ «__»__________ 2023 г.	Бахмудова С.А.____ «__»__________ 2023 г.	Бабатова А.Н.______ «__»__________ 2023 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

по аварскому языку

(ФГОС 3-го поколения)

34 ч

1 класс

МБОУ «Гимназия 17»

учитель : Магомеднабиева П.М.

г.Махачкала 2023 г.

Рабочая программа составлена на основании образовательной программы ДНИИП им. А.А. Тахо-Годи

РАССМОТРЕНО	СОГЛАСОВАНО	УТВЕРЖДЕНО
на заседании МО	Зам.директора по УВР	Директору МБОУ «Гимназия №17»
Магомеднабиева П.М.____	Бахмудова С.А.____	Бабатова А.Н.______
«__»___________ 2023 г.	«__»___________ 2023 г.	«__»___________ 2023 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

по аварской литературе

(ФГОС 3-го поколения)

34 ч

1 класс

МБОУ «Гимназия 17»

учитель : Магомеднабиева П.М.

г.Махачкала 2023 г.

ТЕМАТИКИЯБ ПЛАН

1 КЛАСС (34 сагІат[14])

№	Тема, курсалъул раздел	Лъазабизе кколеб материал	СагІтазул къадар	Гъаризе кколел халтІабазул тайпаби
		Хъвай-цІали малъи (34 сагІат)		
1	**ХІадурлъиялъул заман** ЦІализе ва хъвазе малъи	Букваралъулгун ва берцинхъваялъул тетрадалъулгун лъай-хъвай гьаби. Калам. КІалзул ва хъвавул калам. ХІалтІулаб мухъ. Хъвадариялъул гигиеналъул къагІидаби. Хъвадарулеб заманалда битІун гІодор чІеялъул къагІидаби. Предложение. ГІебеде ритІарал, гьетІарал ва тІаса гъоркье ритІарал хІуччал. Хоноккараб гургинлъи, бащадаб хоноккараб гургинлъи. Предложение ва рагІи. ХІалтІулаб мухъ. Мухъазда гьоркьоб бугеб бакІ (гІатІилъи). Бардюразул суратал рахъи. РагІи ва слог. РитІарал ва гьетІарал хІуччал. Каламалъул гьаркьал. Гъоркьан ва тІасан кІичІизарурал гьетІарал хІуччал. Рагьарал ва рагъукъал гьаркьал. Рагьаралги рагъукъалги гьаркьал цоцалъ журай. Бащадаб хоноккараб	9	Букваралъулгун **лъай-хъвай гьабизе.** ЦІалулаго битІун гІодор чІеялъул къагІидаби **цІунизе.** Берцинхъваялъул тетрадалъулгунги, хъвадариялъул гигиеналъул къагІидабазулгунги **лъай-хъвай гьабизе**. ЦІалул масъала къокъго ва мухІканго **баян гьабизе**. «Калам», «кІалзул ва хъвавул калам» абурал бичІчІиязе баян **кьезе**. Практикияб къагІидаялъ кІалзул каламалдаги хъвавул каламалдаги гьоркьоб бугеб батІалъи **бихьизабизе**. Хъвадарулеб заманалда битІун гІодор чІеялъул къагІидабазулгун (столалда тІад тетрадь битІун лъезе, битІун ручка кквезе) **лъай-хъвай гьабизе.** Тетрадалда кьурал мисалазда рекъон графикиял элементал хъвазе: хІарпазул бутІаби (элементал) мухъида битІун лъезе, графикиял элементазда гьоркьоб букІине кколеб манзил **цІунизе.**

		гургинлъи. Хоноккараб гургинлъи. Къокъал гьетIарал хIуччал. **[а], [о]** рагьарал гьаркьал. **А, а; О, о** хIарпал. КIудиял ва гьитIинал хIарпал **а, А; о, О.**		«Предложение» абураб бичIчIиялъе баян **кьезе**. Предложениял ва рагIаби цоцаздаса **ратIарахъизе**. Кьураб мисалалда рекъон графикиял тIадкъал тIуразаризе, хIалтIул мухъ **батизе**.

		[и], [у] рагьарал гьаркьал. **И, и; У, у** хIарпал. КIудиял ва гьитIинал хIарпал **и, И; у, У.**		БитIун ручка ккеялда, столалда тетрадь лъаялда хадуб **халкквезе.** Школалъул алаталдаса цIодорго **пайда босизе**. «РагIи» абураб бичIчIиялъе баян **кьезе**. Предложение рагIабазде **биххизе.** РагIул магIна **бичIчIизе.** Предложениялъулъ рагIабазул къадар **чIезабизе.** Предложениялдаса рагIаби ратIа гьарун **росизе.** Жидеца тIубалеб хъулухъалде балагьун, предложение ва рагIи цоцаздаса **ратIарахъизе** (МугIалимасул кумекалда-лъун гьадинаб хIасил гьабула: предложениялъ нилъер пикру загьир гьабула, цо сундулниги, лъилниги хIакъалъулъ бицуна; рагIабаз сундулниги цIарал абула). Предметал тIелазде рикьизе, предметазул тIелал цо рагIудалъун **абизе**. РагIабазулъ слогазул къадар бихьизабизеги рагIаби слогазде рихххизеги **ругьунлъизе.** РитIарал ва гьетIарал хIуччал рихьизарурал мисалазда рекъон хъвазе **ругьунлъизе**. Гьаркьал ва хIарпал цоцаздаса **ратIарахъизе.** Гъоркьан ва тIасан кIичIизарурал гьетIарал хIуччал хъвазе **ругьунлъизе** Рагьарал ва рагьукъал гьаркьазул хIакъалъулъ бичIчIи **лъугьине.**

				Интонациялъул магIна бичIчIизе, цо рагьараб гьаркьидаса гIуцIараб слогалдаги тIубараб слогалдаги гьоркьоб бугеб батIалъи **чIезабизе.** Рихьизарурал мисалаздалъун графикиял хIалтIаби **тIуразе.** **[а]**, **[о]** рагьарал гьаркьал битIун абизеги, рагIул слогалъулабгун гьаркьилаб анализ гьабизеги, жидеяъ **[а],**

				[о] гьаркьал авалалда, бакьулъ ва ахиралда ругел рагIабазул мисалал рачинеги **ругьун гьаризе.** Каламалъулъ гьел гьаркьал **рихьизаризе**. **а, А; о, О** хIарпал лъазаризеги гьел битIун хъвазеги **ругьунлъизе**. РагIул схемаялъулгун моделалъул ва предметияб сураталъул кьучIалада слогалъулгун гьаркьилаб анализалдалъун каламалъулъ **[и], [у]** гьаркьал ратIа гьаризе, гьезие характеристика **кьезе**. Текстазулъ **и, И; у, У хIарпалгун** рагIаби **ратизе. И, и; У, у** хIарпал цокIалго хъвазе **ругьунлъизе.** Басмаялъулал ва хъвавул хIарпал цоцада дандекквезе, схемабазда тIад **хIалтIизе**.

2	**Букварияб заман** ЦІализе ва хъвазе малъи	[н] гьаракь, **Н, н** хІарпал. КІудияб ва гьитІинаб хІарп **Н, н;** **[м]** гьаракь, **М, м** хІарпал. КІудияб ва гьитІинаб хІарп **М, м;** **[л]** гьаракь, **Л, л** хІарпал. КІудияб ва гьитІинаб хІарп **Л, л;** **[б]** гьаракь, **Б, б** хІарпал. КІудияб ва гьитІинаб хІарп **Б, б;** **[г]** гьаракь, **Г, г** хІарпал. КІудияб ва гьитІинаб хІарп **Г, г;** **[р]** гьаракь, **Г, г** хІарпал. КІудияб ва гьитІинаб хІарп **Г, г;** **[р]** гьаракь, **Р, р** хІарпал. КІудияб ва гьитІинаб хІарп **Р, р;** **[с]** гьаракь, **С, с** хІарпал. КІудияб ва гьитІинаб хІарп **С, с;** **[т]** гьаракь, **Т, т** хІарпал. КІудияб ва гьитІинаб хІарп **Т, т;** **[х]** гьаракь, **Х, х** хІарпал. КІудияб ва гьитІинаб хІарп **Х,**	15	Дарсида цебе лъураб цІалул масъала бичІчІизе ва мугІалимасул кумекалдалъун гьеб **тІубазе.** Сюжетиял суратазда тІасан хабар **гІуцІизе**. Лъазарулел гьаркьал гьорлъ ругел рагІабазул слогалъулабгин гьаркьилаб анализ **гьабизе**. Слогалъулабгин гьаркьилаб анализалдалъун лъазарулел гьаркьал ратІа гьаризе, гьеб гьаракь абиялъул хаслъиялда хадуб **халкквезе**. Таблицаялде мугъги чІван, ратІа гьарурал гьаркьазе характеристика кьезе, гьел гьаркьал рагьукъал рукІин хІужжабаздалъун **чІезабизе**. Лъазарурал гьаркьал гьорлъ ругел рагІабазул мисалал **рачине**. КІудиял ва гьитІинал, басмаялъулал ва хъвавул хІарпал лъазе, цоцазда дандекквезе ва цоцаздаса **ратІарахъизе**. Лъазарурал гьаркьаздаги гьел

		х; **[й]** гьаракь, **Й, й** хIарпал. КIудияб ва гьитIинаб хIарп **Й, й;** **[ж]** гьаракь, **Ж, ж** хIарпал. КIудияб ва гьитIинаб хIарп **Ж, ж;** **Е, е** рагьарал хIарпал. КIудияб ва гьитIинаб хIарп **Е, е;** **[х]** гьаракь, **Х, х** хIарпал. КIудияб ва гьитIинаб хIарп **Х, х;** **[к]** гьаракь, **К, к** хIарпал. КIудияб ва гьитIинаб хIарп **К, к;** **[ш]** гьаракь, **Ш, ш** хIарпал. КIудияб ва гьитIинаб хIарп **Ш, ш;** **[Щ]** гьаракь, **Щ, щ** хIарпал. КIудияб ва гьитIинаб хIарп **Щ, щ;** **[гI]** гьаракь, **ГI, гI** хIарпал. КIудияб ва гьитIинаб хIарп **ГI, гI;** **[тI]** гьаракь, **ТI, тI** хIарпал. КIудияб ва гьитIинаб хIарп **ТI, тI;** **[в]** гьаракь, **В, в** хIарпал. КIудияб ва гьитIинаб хIарп **В, в;** **[кI]** гьаракь, **КI, кI** хIарпал. КIудияб ва гьитIинаб хIарп **КI, кI;** **[ц]** гьаракь, **Ц, ц** хIарпал. КIудияб ва гьитIинаб хIарп **Ц, ц;** **[д]** гьаракь, **Д, д** хIарпал. КIудияб ва гьитIинаб хIарп **Д, д;** **[хI]** гьаракь, **ХI, хI** хIарпал. КIудияб ва гьитIинаб хIарп **ХI, хI;** **[гь]** гьаракь, **Гь, гь** хIарпал. КIудияб ва гьитIинаб хIарп **Гь, гь;**		рихьизарулел хIарпаздаги бугеб гьоркьоблъи **бихьизабизе**. РитIарал слогал **цIализе**. РитIарал слогал **гIуцIизе.** ХIарпаздасан ва слогаздасан рагIаби **гIуцIизе**. КъотI-къотIараб азбукаялъул хIарпаздасан ритIарал слогал **гIуцIизе**. Жиделъ рагьаралги рагьукъалги гьаркьал цоцалъ журарал слогал ва цIияб хIарпгун рагIаби **цIализе**. Жиделъ рагьаралги рагьукъалги гьаркьал цоцалъ журарал слогал ва церего лъазарурал хIарпал гьорлъ ругел рагIаби **цIализе**. **Геминатал ва лабиалиял** гьаркьал рихьизарулел хIарпал битIун цIалиялде кIвар **кьезе.** Авар мацIалъе хасиятал рагьукъал гьаркьал битIун абиялда кIвар **кьезе**. Сюжетиял суратазда тIасан хабар **гIуцIизе**. Хабаралда цIар **лъезе.** Сюжетияб сураталда тIасан лъурал суалазе жавабал **кьезе**. Текстал **цIализе**. Текстазул аслияб пикру **загьир гьабизе**. Кицабазул магIна **бицине**. Интонацияги цIунун, предложениял **цIализе**. Предложениялъул авалалда ва хасал цIаразул бетIералда кIудияб хIарп хъвалеблъи **бичIчIизе**. «ХIарпазул ленталда» лъазарурал хIарпаз

		[лъ] гьаракь, **Лъ, лъ** хIарпал. КIудияб ва гьитIинаб хIарп **Лъ, лъ;** **[ч]** гьаракь, **Ч, ч** хIарпал. КIудияб ва гьитIинаб хIарп **Ч, ч;** **Я, я** хIарпал. КIудияб ва		ккураб бакI **бихьизабизе**. Лъазарурал киналго гьаркьал дандекквезе ва тIелазде **рикьизе**. ХIасил гьабизе лъурал суалазе жавабал **кьезе**. Мисалалъе кьураб лъазабулеб хIарпалъул анализ **гьабизе**, кIудиял ва гьитIинал рагьарал

		гьитIинаб хIарп **Я, я;** **[цI]** гьаракь, **ЦI, цI** хIарпал. КIудияб ва гьитIинаб хIарп **ЦI, цI;** **[п]** гьаракь, **П, п** хIарпал. КIудияб ва гьитIинаб хIарп **П, п;** **[хъ]** гьаракь, **Хъ, хъ** хIарпал. КIудияб ва гьитIинаб хIарп **Хъ, хъ;** **[къ]** гьаракь, **Къ, къ** хIарпал. КIудияб ва гьитIинаб хIарп **Къ, къ;** **[хь]** гьаракь, **Хь, хь** хIарпал. КIудияб ва гьитIинаб хIарп **Хь, хь;** **[кь]** гьаракь, **Кь, кь** хIарпал. КIудияб ва гьитIинаб хIарп **Кь, кь;** **[Гъ]** гьаракь, **Гъ, гъ** хIарпал. КIудияб ва гьитIинаб хIарп **Гъ, гъ;** Авар мацIалъе хасиятал гьаркьал ва хIарпал. [э] гьаракь, **Э,** э хIарпал. КIудияб ва гьитIинаб хIарп **Э,** э; **[ъ]** гьаракь, **ъ** хIарпал. ХIарп **ъ; ь** хIарп; **[ы]** рагьараб гьаракь. **[ф]** гьаракь, **Ф, ф** хIарпал. КIудияб ва гьитIинаб хIарп **Ф, ф; Ю, ю; Ё, ё** рагьарал гьаркьал.		хIарпазул бутIаби **рихьизаризе**. Лъазарулел хIарпазул бутIаби (элементал) битIун **абизе**. Басмаялъулал ва хъвавул хIарпал **дандекквезе**. Лъазарулел хIарпал батIибатIиял материалаздаса **гьаризе**. МицIиразул суратал **рахъизе**. Кьураб мисалалда рекъон лъазарулел хIарпал **хъвазе**. Хъвараб хIарпалъул анализ гьабизе, бищунго лъикI хъвараб вариант тIасабищизе, хъвадарулаго гьеб вариантaлде **мугъ чIвазе**. Тетрадалда хъварал лъазарулел хIарпал мисалалъе кьуразда **дандекквезе**. Баян кьолаго, лъазарулел хIарпал гъорлъ ругел слогал, рагIаби ва предложениял **хъвазе**. Дарсида жинца гьабураб хIалтIуе къимат **кьезе**.
	Авар мацIалъул курс(4 сагIат)			

1	**РагIи. Предложение. Текст**	Калам. ГIадамазе калам сундуе къваригIун бугеб. Каламалъул бутIа хIисабалда рагIи. Каламалъулъ рагIул бугеб кIвар. РагIуца тIубалеб хъулухъ. МагIнаялъул рахъалъ дандекколел рагIаби цоцазда рухьин. Каламалъул бутIа хIисабалда предложение, текст ва гIумруялда жаниб гьезул бугеб кIвар.	5	Калам предложениязде, предложениял рагIабазде **рихxизе**. Учебникалъулгун, гьелъул бугеб кIваралъулгун ва гьелъул гIуцIиялъулгун **лъайхъвай гьабизе**. РагIабазе суалал **лъезе**. РагIул бугеб кIваралда хадуб **халкквезе** (рагIуца щивниги, щийниги, щибниги абула; рагIи ккола предметалъул, гьелъ бихьизабулеб ишалъул, гIаламаталъул цIар). Предложениялъулъ цояб ра-
				гIудаса цогиялъе магIнаялъулал суалал **лъезе**. Предложениялъулъ рагIабазда гьоркьоб бугеб бухьеналда хадуб **халкквезе**. Тексталъул ва предложениялъул гIуцIиялда хадуб **халкквезе**. Тексталъул ва предложениялъул анализ **гьабизе**. Тексталда цIар **лъезе**. Учебникалдаса текст цIализе ва гьенир лъурал суалазе жаваб **кьезе**. РагIабаздасан предложениял, предложенияздасан текстал **гIуцIизе**.

2	**Гьаркьал ва хIарпал**	Гьаркьал ва хIарпал. Рагьарал гьаркьал ва хIарпал. Рагьукъал гьаркьал ва хIарпал. Авар мацIалъе хасиятал рагьукъал гьаркьал ва гьел рихьизарулел хIарпал: **гь, гъ, гI, кь, къ, кI, лъ, тI, хь, хъ, хI, цI, чI**. Геминатал ва гьел рихьизарулел хIарпал: **кк, кIкI, лълъ, сс, хх, цц, цIцI, чч, чIчI**. Лабиалиял гьаркьал ва гьел рихьизарулел хIарпал: **гв, кв, ккв, кIв, кIкIв, къв, кьв, св, хв, хъв, хьв, щв, шв, гъв, гьв, гв, чв, чIв, цв, цIв.** РагIи ва слог. Слогалккун рагIаби цIияб мухъиде роси.		Фонетикиялгин графикиял баянал гIаммлъизаризе ва гьездаса пайда **босизе**. Рагьарал ва рагьукъал гьаркьал цоцаздаса **ратIа гьаризе**. РагIулъ гьаркьал рихьизаризе ва гьел битIун **абизе**. РагIулъ ругел рагьарал гьаркьазул къадаралде балагьун, слогазул къадар **чIезабизе**. РагIулъ гьаркьица ккураб бакI бихьизабизе, гьеб гьаракь битIун абизе ва хъвавулъ хIарпалдалъун битIун **бихьизабизе**. 13 хасаб гьаракь мухIканго абизеги гьел рихьизарулел хIарпал битIун хъвазеги **ругьунлъизе**. Геминатал битIун абиялда ва гьел рихьизарулел хIарпал гъорлъ ругел рагIаби битIун хъваялда хадуб **халкквезе**. Геминатал гъорлъ ругел рагIаби битIун цIалиялде ва хъваялде **кIвар кьезе**. Лабиалиял гьаркьал битIун абизе **ругьунлъизе**. Хъвавулъ гьел гьаркьал хIарпаздалъун битIун рихьизариялде **кIвар кьезе**. РагIул бутIа хIисабалда слогалъул хIакъалъулъ бугеб бичIчIи **мухIкан гьабизе**.

1 класс

Календарно-тематикияб план

№ х/ц	Дарсил тема	Саг1ат		
1	Берцинхъваялъул т!оцебесеб тетрадь х!алт!улаб мухъ.	1		
2	Хоноккараб гургинлъи бащадаб элемент хъвай	1		
3	Халатал ва къокъал гьет!арал х!уччал	1		
4	Квег!аб рахъалъ гъоркьан к!ич!изабураб халатаб х!учч.	1		
5	Квег!аб рахъалъ т!асан к!ич!изабураб къокъаб гьет х!учч.	1		
6	Гъоркьан ва т!асан кич! барал гьет!арал х!уччал	1		
7	Бащадаб хоноккараб гургинлъи .	1		
8	Хъвавул гьитIинаб ва кIудияб а А хъвай.	1		
9	Хъвавул гьитIинаб ва кIудияб и И хъвай.	1		
10	Хъвавул гьитIинаб ва кIудияб у У хъвай.	1		
11	Хъвавул гьитIинаб ва кIудияб о О хъвай.	1		
12	Хъвавул гьитIинаб е х1арп хъвай.	1		
13	Хъвавул гьитIинаб ва кIудияб н Н хъвай	1		
14	Хъвавул гьитIинаб ва кIудияб м М хъвай.	1		
15	Хъвавул гьитIинаб ва кIудияб л Л хъвай.	1		
16	Хъвавул гьитIинаб ва кIудияб б Б хъвай.	1		
17	Хъвавул гьитIинаб ва кIудияб г Г хъвай.	1		
18	Хъвавул гьитIинаб ва кIудияб Рр хъвай	1		
19	Хъвавул гьитIинаб ва кIудияб с С хъвай.	1		
20	Раг!аби ва предложениял хъвай	1		
21	Хъвавул гьитIинаб ва кIудияб т Т хъвай.	1		
22	Хъвавул гьитIинаб ва кIудияб х Х хъвай.	1		
23	Хъвавул гьитIинаб ва кIудияб з З хъвай.	1		
24	Хъвавул гьитIинаб ва кIудияб э Э хъвай.	1		
25	Хъвавул гьитIинаб ва кIудияб й Й хъвай.	1		
26	Хъвавул гьитIинаб ва кIудияб ж Ж хъвай.	1		
27	Хъвавул гьитIинаб ва кIудияб е Е хъвай.	1		
28	Хъвавул гьитIинаб ва кIудияб к К хъвай	1		
29	Хъвавул гьитIинаб ва кIудияб ш Ш хIарпал хъвай.	1		
30	Хъвавул гьитIинаб ва кIудияб щ Щ хIарпал хъвай.	1		
31	Хъвавул гьитIинаб ва кIудияб ГI гI хъвай Слоговой диктант	1		
32	Хъвавул гьитIинаб ва кIудияб ТI тI хIарпал хъвай.	1		
33	Хъвавул гьитIинаб ва кIудияб в В хъвай.	1		
34	Хъвавул гьитIинаб ва кIудияб к! К! х!арпал хъвай.	1		